

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1985
Σελ. 609-616

[Η ΨΥΧΟΚΟΡΗ]

Παρεπίδημος ἤμην τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς τοὺς λόφους τῆς Δεξαμενῆς, εἰς τοῦ Λυκαβηττοῦ τὰ κράσπεδα. Μεγάλη πελατεία ὑπῆρχε, συντυχίαι αἰσθηματικαὶ ἐγίνοντο, ὡς καὶ ὀμιλῖαι σοβαραὶ, γύρω εἰς τὰς πρασιάς καὶ τοὺς καλαμῶνας. Σοβαροὶ ἄνδρες, ὑποστράτηγοι, δικηγόροι, καθηγηταί, ἐσχημάτιζον κύκλους εἰς τὴν σκιὰν τῶν λευκῶν, καὶ συνεζήτουν ἐμβριθῶς τὰ νέα τῆς ἡμέρας. Ζωηροὶ νέοι ἐθορύβουν, ἐμυκτήριζον, διεκωμῶδουν πτωχοὺς καὶ πλάνητας δυστυχεῖς, τοὺς ὁποίους ἐφαντάζοντο μωροτέρους τῶν ἑαυτῶν των. Σφηκιά λούστρων ἐβόμβει ἀνὰ τὰς πλατείας, τοὺς δρομίσκους καὶ τὰς βρύσεις. Τὸ Λουστραρχεῖόν των ἦτο ἐγκαθιδρυμένον ὀλίγον παραπάνω πρὸς βορρᾶν, εἰς μακρὸν ἰσόγειον οἶκημα, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐνοικιάσει πρὸ χρόνων ἐλθὼν ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ Μορέως ὁ λούστραρχος ὁ ἀνδραποδιστῆς των.

Δύο μεγάλοι σκύλοι ἐγαύγιζαν ὀπισθεν τοῦ μακροῦ καταλύματος, συνεχομένου μὲ μάνδραν καὶ χαμηλὴν οἰκίαν, ἔχουσιν τὴν εἴσοδον πρὸς τὸν ἀνωφερῆ δρομίσκον, δι' οὗ ἀνηρχόμην ἐγὼ εἰς τὸ μικρὸν κελλίον μου. Ἀπεσυρόμην ὅπως οὖν ἐνωρίς, περὶ τὴν ἐνδεκάτην τὸ θέρος, τὸν χειμῶνα πρὸ τῆς δεκάτης ὥρας. Εὗρισκα πάντοτε, ὅταν ἦτο θερμοκρασία ὑπαίθριος, τίς οἰκοκυράδες γειτόνισσες καθημένας ἐν συναναστροφῇ, εἰς τὸ προθύρον, κ' ἔλεγα καλησπέρα. Θὰ εἰπῆτε πρὸς τί νὰ λέγω καλησπέρα. Ἐξ ἀνάγκης, φεῦ, διότι ὁ δρομίσκος ἦτο τόσον στενὸς ὡς δύο μέτρων τὸ πλάτος, κ' ἐκεῖθεν ἔχασκε κρημνός, ἀνοδία, καὶ σκαμμένον βάραθρον, χρησιμεῦον ὡς πρόθυρον τῆς ἄλλης, τῆς ἀντικρινῆς οἰκίας. Λοιπὸν ἔπρεπεν ἢ νὰ μὴ ἐπανέλθω οἶκαδε, ἢ νὰ ἀποφασίσω νὰ πέσω εἰς τὸν κρημνόν, ἢ νὰ χαιρετίσω τίς γειτόνισσες. Καθότι ἐκεῖ ἦτο ὡς ἐξοχικὸν καὶ χωρικὸν μέρος καὶ διὰ νὰ περάσῃ τίς ἀνάμεσα εἰς τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὠφείλε νὰ προσφωγῆ τὴν Κραταῖν, τὴν μητέρα τῆς Σκύλλης.

Εἶπα, τῆς Σκύλλης. Λοιπὸν οἱ δύο πελώριοι σκύλοι ἐγαύγιζαν διαρκῶς, καὶ ὅταν διέβαινα τὸν χειμῶνα ἀποβραδύς, ὅταν δὲν ὑπῆρχεν ἢ ὑπαίθριος γυναικεία λέσχη, καὶ ὅταν ἐνίστε ἐπέστρεφα τὴν αὐγὴν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅποτε ἐξημέρωνεν ἑορτή, καὶ εἶχα ἀγρυπνήσει τὴν νύκτα ἐν θρησκευτικῇ συνάξει εἰς τὸν Ἅγιον Ἐλισσαῖον. Τοὺς εἶχεν ἀγριεύσει διὰ τῆς ράβδου τοῦ ὁ ἀγαπητὸς φίλος μου Β., ὅστις ἤθελε νὰ ἐπιβάλη πειθαρχίαν εἰς τοὺς σκύλους. Μετὰ πολλὰς προσπαθείας —μὲ ἐναερίους θωπείας καὶ μὲ

μαλακὴν βαυκαλιστικὴν φωνήν— κατώρθωσα νὰ τοὺς καταπραῦνω.
Ἀπέφυγα νὰ τοὺς ρίξω κόκκαλα καὶ ξεροκόμματα, φοβηθεῖς μήπως μὲ
παρεξηγήση ἢ πολὺσαρκος, βαρελοειδῆς οἰκοκυρά, συλλογιζομένη περίπου
ὡς ἑξῆς: «Τί ζητεῖ αὐτὸς νὰ πιάσῃ φιλίες μὲ τὰ σκυλιά μου; Χωρὶς ἄλλο, θὰ
ἔχη σκοπὸν νὰ μᾶς πατήσῃ τὴν νύχτα, νὰ μοῦ κλέψῃ τὶς κατσίκες καὶ τὰ
γαλόπουλα». Ὡς ἐκ θαύματος ἔπαυσαν πλέον νὰ μὲ γαυγίζουν.

*

**

Ἐπέστρεφα εἰς τὸ κελλίον μου κ' ἐκοιμώμην. Ὅταν δὲν ἔβρεχεν, ἤμην πολὺ
στεγνὸς εἰς τὴν φωλεάν μου. Ἐκαμνε μεγάλας καὶ συχνὰς βροχὰς ἐπὶ δύο
καὶ τρία ἔτη ποὺ ἐζάρωνα κ' ἐμαζευόμουν ἐκεῖ. Εὐτυχῶς, καθίζησις καμμία
ἐδάφους δὲν ἔγινεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου εἰς τὰ ὑψώματα ἐκεῖνα, ὥστε νὰ
κατέρρεεν ὅλον τὸ κελλίον μαζί μὲ τὸν οἰκῆτορα, ἀλλ' ἔπλεα ἐπὶ πέντε καὶ
ἕξ ὥρας εἰς τὸν λιμνάζοντα χεῖμαρρον καὶ πάλιν εὐτυχῶς συνέβη νὰ μὴ
στάξῃ εἰς τὴν γωνίαν, ὅπου εἶχα βάλει τὴν κλίνην. Βεβαίως ἐκ προνοίας
Θεοῦ, καὶ ὄχι ἐξ ἰδικῆς μου προμηθείας. Ἡ στέγη τοῦ μικροῦ δωματίου
ἀπετελεῖτο μέρος ἀπὸ τὸ πρῶτον πάτωμα τῆς ἐπάνω οἰκίας, κατεχομένης
ἀπὸ ἀξιωματικούς, φοιτητάς, κλπ. καὶ μέρος ἀπὸ λιθόστρωτον δῶμα, ἢ
μᾶλλον τὸν ὑψηλὸν κτιστὸν διάδρομον, δι' οὗ εἰσήρχετο τις εἰς τὴν αὐλήν.
Πῶς νὰ μὴ στάξῃ ἐκεῖ εἰς τὴν κλείδωσιν τῶν δύο τμημάτων τῆς διφυοῦς
ταύτης στέγης; Πλὴν, δόξα τῷ Θεῷ, δὲν συνέβη νὰ πέσῃ ὅλη ἡ ὀροφή διὰ
νυκτὸς πέραν τοῦ προσκεφάλου μου, ὅπως τὸ εἶχα πάθει μίαν φορὰν, τρία ἢ
τέσσαρα ἔτη πρὶν, εἰς ἕνα δρόμον τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου, ἐκεῖθεν τοῦ Ψυρρῆ·
νομίζω ἐπιγράφεται «ὁδὸς Ἀριστοφάνους». Ὁ παλαιὸς κωμικός, ἂν
αἰσθάνωνται ἀκόμη τίποτε αἱ σκιαὶ εἰς τὸν ἀσφοδελὸν λειμῶνα, βεβαίως θὰ
ἐγέλα μὲ τὸ πάθημα ποὺ ἔπαθα σιμὰ εἰς τὸν φερώνυμον δρόμον του.

Εἰς τὸν Λυκαβηπτὸν, ἢ σπιτονοικοκυρά μου ἦτο τιμία γυνή, χήρα ἄσχημη
πεντηκοντοῦτις, λίαν ἐπιτηδεῖα καὶ καλόκαρδη. Ὀνομάζετο Μαρία Σ., εἶχε
δὲ πλησίον τῆς τὴν γραῖαν μητέρα τῆς Μαρίας, καὶ τὴν μικρὴν ἀνεψιάν τῆς
Μαρίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν υἱοθετήσῃ ἄτεκνος οὔσα. Μία τετάρτη Μαρία,
ταπεινὴ διακονιάρισσα, ἤρχετο συχνὰ καὶ τὴν ἐπεσκέπτετο. Εἶχε τὰ πιστά,
καὶ μέγα θάρρος μαζί τῆς. Τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους 19..., ὅταν εἶχαν πατήσῃ
τὴν αὐλήν ὀρνιθοκλόποι διὰ νυκτὸς, καὶ τῆς εἶχαν κλέψῃ 26 κεφάλια
ὀρνίθια, ὅσα εἶχε, ἢ Μαρία ἢ διακονιάρισσα, κηδομένη τῶν συμφερόντων
τῆς οἰκοδεσποίνης, ἐθρασύνθη κάπως πρὸς ἐμὲ καὶ εἶπε:

— Γιατί, χριστιανέ, δὲν ἐπῆρες χαμπάρι ποὺ ἔκλεβαν τὶς κόττες, νὰ τὴν
φωνάξῃς; Τόσο βαριά κοιμᾶσαι;

— Γιατί, χριστιανή μου, δὲν ἤμουν ἄξιος ν' ἀποχτήσω κόττες. Ἄν
ἀποχτοῦσα ποτέ, θὰ ἤμουν ἄξιος καὶ νὰ τὶς φυλάξω.

Ὡς τὸσον ἢ σπιτονοικοκυρά, ὑπόμονος, δὲν ἐπικράνθη πολὺ. Εἶπε μόνον:

«Ἐγώ, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, θ' ἀποχτήσω κι ἄλλες κόττες. Αὐτοὶ ποὺ τὰ κάνουν, θὰ εἶναι δυστυχεῖς πάντοτε. Θεὸς σχωρὲς' τους».

Τῷ ὄντι, δὲν ἐπέρασαν ὀκτὼ μῆνες, κ' ἐγέμισε πάλιν ἡ αὐλή της ὀρνίθια. Ὅχι ὀρνίθια μόνον, ἀλλ' ἀπέκτησε καὶ περιστέρια. Colombas et gallinas*.

Παρομοίαν μεγαλοψυχίαν ἔδειξε καὶ ὅταν τῆς ἔκλεψάν ποτε τὸ σαλάκι της, ἀπὸ τὸ στασίδι, ὅπου τὸ εἶχεν ἀποθέσει προσωρινῶς, εἰς ἓν παρεκκλήσι, ὅταν ἐπῆγε ν' ἀνάψῃ τὰ κανδήλια, καὶ ὅπου ἦτο σύναξις, γινομένης ἱεροτελεστίας. Εἶπε: «Καμμιά πολὺ φτωχιά θὰ ἦτον. Ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἐλεήσῃ».

*

**

Πῶς συνέβη νὰ καλοῦνται Μαρίαί, μητέρα καὶ κόρη; Ἡ νῦν οἰκοδέσποινα ὅταν ἦλθεν ὡς νεαρὰ ὑπηρέτρια πρὸ σαράντα ἐτῶν ἀπὸ μίαν πολίχνην τῆς Καρυστίας, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρ Ἀντώνη Δ., ἐμπόρου σιδηρικῶν, ἐκαλεῖτο Μαρουσώ. Εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν ἠνόμασαν ἀπλῶς Μαρίαν. Καὶ οὕτω τὸ ὄνομα τῆς θυγατρὸς ἐξωμοιώθη μὲ τῆς μητρὸς τὸ ὄνομα.

Τώρα, ὅταν ἀπέκτησεν οἰκονομίας, κ' ἐχήρυσεν, ἡ φιλόστοργος γυνὴ εἶχε φέρει τὴν μητέρα της διὰ νὰ τὴν γηροτροφήσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα. Καὶ μαζί μ' αὐτὴν εἶχεν ἔλθει καὶ μία παιδίσκη ἀπὸ ἓν ὄρεινόν χωρίον τῆς Καρυστίας, θυγάτριον δευτέρας τινὸς ἐξαδέλφης, ὅπου ἡ ποτὲ Μαρουσώ τὸ ἐνεκολπώθη ὡς ψυχοκόρην.

Ὡ, τὸ μικρὸν τέρας! Ἡ σεβάσμιος Μαρία ὠμοίαζε μὲ γηραιὸν δένδρον, τὸ ὁποῖον παρακαίρως ἐτόλμησαν νὰ ἐκρίζωσούν ἀπὸ τὸν δρυμῶνα, ὅπου εἶναι δύσκολον νὰ μεταφυτευθῇ, καὶ σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἐγκλιματισθῇ. Τὸ μικρὸν ἐξωτικὸν πλάσμα θὰ ἦτον ὡς ἔνδεκα ἐτῶν τότε, ὅταν ἐγὼ ἐγκατάκησα εἰς τὸ κελλίον· ἡ μικρὰ κάμερα ἦτο ἐξάρτημα ἰδιόρρυθμον τῆς οἰκοδομῆς, ἰσόγειον, ὡς ἐννέα τετραγωνικῶν πήχεων τὸ στένος, καὶ ἅμα ἔλειπε πρὸς ὥραν ἡ ψυχομάννα της, ἄρχιζε νὰ βασανίζῃ διὰ λόγων καὶ διὰ μιμικῶν σχημάτων τὴν πτωχὴν γραΐαν.

Ἐμόρφαζε μὲ τὸ μικρὸν ἰσχνὸν προσωπάκι της, ἐκτύπα τὸ χεράκι της ἐπὶ τῆς παλάμης ὑπτίας, ἐπήδα μονοπόδαρα, σείουσα ὅλον τὸ κορμάκι της.

— Νά, παλιόγρια, καλὰ νὰ πάθῃς. Τ' ἤθελες, τί γύρευες, γριά ξεκουτιάρα, φαφούτα; Ξύσου, γριά, ξύσου. Δὲ φεύγεις καλύτερα, νὰ πᾶς στὸν τσακισμό; Πότε θὰ τὰ τινάξῃς, νὰ ψοφήσῃς, νὰ ῥθῶ ν' ἀρχίσω τὸ τραγούδι καὶ τὸν χορὸ ἀπὸν' ἀπ' τὸν τάφο σου;

Ἡ γερόντισσα παρεπονεῖτο συχνὰ εἰς τὴν κόρην της, χωρὶς νὰ καταμαρτυρῇ τίποτε, ἀγαθὴ οὕσα χριστιανὴ, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἐννοεῖ

καλὰ τοὺς μίμους καὶ τὰ καμώματα, ὡς καὶ τινὰς ἀθηναϊκὰς φράσεις τῆς μικρᾶς Μαρίας. Ἀπῆτει ὁμῶς νὰ τὴν στείλουν ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα, διὰ ν' ἀποθάνῃ ἐν εἰρήνῃ ἐκεῖ. Εἶχε χάσει τὰ νερά της εἰς τὴν ἄκρην ἐκείνην τῆς Ἀθήνας. Δὲν ἤξευρε τὴν ἐκκλησίαν της. Ἄν καὶ κατέβαινε συχνὰ ὡς τὸν Ἅγ. Διονύσιον, ἦτον ὁμῶς πολὺς κόπος δι' αὐτήν. Εἰς τὸν Ἅγ. Ἰσίδωρον δὲν ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ, πὸσω μᾶλλον εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον τῆς κορυφῆς. Ἐνήστευεν αὐστηρὰ ὅλας τὰς κανονισμένας ἡμέρας, ὅπως ἦτο μαθημένη νηπιόθεν. Ἐκαλοπερνοῦσεν ὅλας τὰς ἀπολυτὰς ἡμέρας, πλὴν δὲν ἠδύνατο νὰ μασήσῃ τὰ βραστὰ βοδινά, καὶ τόσα ἄλλα κρέατα. Δὲν τὴν ἔτερπεν ἡ δίαίτα αὐτή. «Μὴ γεύσεται ἡ δούλη σου ὅ,τι φάγομαι ἢ πίομαι, ἢ ἀκούσομαι φωνὴν ἀδόντων καὶ ἀδουσῶν;» ὅπως ἔλεγεν ὁ γέρον Βερζελλεὶ ἐκεῖνος πρὸς τὸν βασιλέα Δαυῖδ, ζητοῦντα νὰ τὸν προσλάβῃ εἰς τὴν πόλιν Σιών, εἰς τὸ παλάτιόν του. Καλύτερον θὰ ἦτο δι' αὐτήν ψωμί καὶ σκόρδο, καὶ νὰ πνέῃ τὸν ἀγνὸν ἀέρα εἰς τὸ παραθαλάσσιον χωρίον της.

Ἡ Μαρουσῶ ἐπέμενε νὰ τὴν κρατήσῃ. Ἡ γραῖα ἤθελε νὰ φύγῃ ἐξάπαντος. Εὐτυχῶς εἶχε καὶ ἄλλην κόρην ὑπανδρευμένην εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ μῆνα ἐπήγαινε καὶ ἤλλαζε τὸν ἀέρα, πρὸς τὸν Ἅγ. Παῦλον ἐκεῖ, καὶ οὕτω ἐμετριάζετο κάπως ἡ μονοτονία της.

Τὸ μικρὸν τέρας, ὅταν δὲν εἶχε νὰ βασανίζῃ τὴν γιαγιά, εὔρισκε πολλοὺς ἄλλους τρόπους ψυχαγωγίας. Τὴν ἔστελλεν ἡ ψυχομάννα της λίαν πρῶτὴ εἰς τὸ σχολεῖον. Αὐτὴ ἐγύριζεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ περὶ τὴν Δεξαμενὴν καὶ τὸ Κολωνάκι, κ' ἔφθανε μίαν ὥραν καὶ τέταρτον μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ μαθήματος, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἤρχιζε τὸ διάλειμμα. Εἰς τὴν δασκάλισσαν ἔλεγεν, ὅτι ἡ μητέρα της τὴν εἶχε κρατήσῃ κατ' οἶκον διὰ νὰ κάμῃ τίς δουλειὰς τοῦ σπιτιοῦ. Ἐμοίραζεν εἰς τὰς μαθητρίδας ὅλα τὰ μολύβια, τὰ τετράδια, καὶ τοὺς κονδυλοφόρους, καὶ οὕτως ἀπηλλάσσετο τοῦ κόπου τοῦ νὰ ἔχῃ νὰ γράψῃ τίποτε.

Τὴν ἔστελλεν ἡ μάννα της νὰ ψωνίσῃ εἰς τὸν μπακάλην. Ἐκλεφτε μίαν δεκάραν ἀπὸ τὰ ὀψώνια διὰ ν' ἀγοράσῃ καραμέλες. Ἐπαιρνεν εἴκοσι λεπτῶν ρύζι ἀντὶ εἰκοσιπέντε, ὀγδόντα ἀντὶ ἑκατὸν δραμίων ζάχαριν. Τῆς εὔρισκε κάποτε δύο δεκάρες ἢ τρία νίκελ, ὅταν τῆς ἔψαχνε τὰ ροῦχα ἢ ψυχομάννα της. Ἡ μικρὰ ἀπελογεῖτο ὀνομάζουσα διαφόρους γνωστοὺς γείτονας, ἢ θαμῶνας τῆς Δεξαμενῆς.

— Μάννα, ὁ κύριος Βλαχόπουλος μοῦ ἔδωκε μιὰ δεκάρα. Ὁ κύριος Παυλίδης μ' ἐφίλεψε μιὰ πεντάρα. Ἡ κυρία τοῦ καθηγητοῦ ποὺ κάθεται ἀντίκρου στῆς κυρα-Ἀποστόλαινας, μ' ἐφώνασε, καὶ μ' ἐχάδεψε, καὶ μοῦ ἔδωκε τρία φιλιά, καὶ δύο νίκελ πεντάρικα.

Ἐχρονοτρίβει περίξ τῆς Δεξαμενῆς ἐπὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας, πᾶσαν φορὰν ὅπου θὰ τὴν ἔστελλε διὰ θέλημα ἢ μάννα της. Συνῆψε φιλίαν μὲ ὅλους τοὺς λούστρους, ὅσοι ἐπεριτριγύριζαν γύρω στὰ καφεενδάκια παίζοντες, θορυβοῦντες, καὶ ἀσχημονοῦντες. Τὴν εἶχε στείλῃ Ἰούλιον μῆνα

τὸ ἀπομεσήμερον, νὰ φέρῃ ἓνα κανάτι νερὸ κρύο ἀπὸ τὴν βρύσιν τὴν πρὸ τῆς Δεξαμενῆς. Εἶχε κατ' οἶκον μίαν γηραιὴν μοδίστραν τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, διὰ νὰ τῆς κόψη καὶ τῆς ράψη ἓν φόρεμα ἀπὸ ραβδωτὸν λευκομέλαν ὕφασμα ὠρίμου χηρείας. Ἡ μικρὴ, ἀφοῦ ἐγέμισε τὸ κανατάκι, ἔπιεν αὐτὴ ὅσον ἠθελεν, εἶτα ἄφησε τὸ ἀγγεῖον δίπλα στὴν βρύσιν, τὸ ἐξέχασε, κ' ἐστάθη νὰ χαζέψῃ ἐκεῖ. Ἡῦρε δύο ἢ τρία μορτάκια, ἄλλα τόσα πτωχοκόριτσα τῆς γειτονιάς καὶ δύο μικροὺς λούστρους, κ' ἤρχισε τὰ παιγνίδια μαζί των. Ἐπαιζαν διάφορα παιγνίδια νεωτερικὰ καὶ σκανδαλιάρικα· τὸ τραβηχτό, τὸ σήκω-σήκω, τὴν ἀνεμοδούρα, τὸ φύσα-φύσα, τὴν ἀναποδογυριστή, καὶ τόσα ἄλλα. Ἐτραβοῦσαν ἢ μία τῆς ἄλλης τὸ φουστανάκι, ἐσήκωναν τὸν ποδόγυρον πρὸς τὰ ἄνω, ὡς νὰ τὰ ἔσειε τάχα ὁ ἄνεμος, ἀνέτρεπον ἢ μία τὴν ἄλλην ὑπὸ τὰ γόνατα δι' ἐνέδρας, ἐστρέφοντο μὲ ἄκραν ταχύτητα μέχρι σκοτοδίνης περὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν των. Εἰς ὅλα ἦτο πρῶτη καὶ ἐξάρχουσα ἡ Μαρία. Οὕτω πως ἔφευγε τερπνὴ μία ὀχληρὰ ὥρα. Ἐν τῷ μεταξύ, εἰς τὴν οἰκίαν, βλέπουσαν πρὸς δυσμάς, ὅπου ἔκαιε πολὺ τὸ ἀπομεσήμερον ὁ ἥλιος, ἡ οἰκοκυρὰ καὶ ἡ ράπτρια ἐπερίμεναν πότε νὰ ἔλθῃ ἡ Μαρία ἀπὸ τὴν βρύσιν, νὰ φέρῃ τὸ δροσερὸν νερὸν διὰ ν' ἀναψυχθοῦν.

Μίαν καθαρὰν Δευτέραν, ὅποτε ἡ οἰκοκυρὰ καὶ ἡ γραῖα εἶχον ὑπάγει ἀπὸ πρωίας εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἄργησαν μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας, μ' ἐξύπνησεν ἀσυνήθης γοργὸς θροῦς καὶ δρομαῖον παιδικὸν βῆμα, ὡς πηλάλημα πωλαρίου, ἐντὸς τῆς αὐλῆς. Ἡ Μαρία εἶχεν ἰδεῖ παιδιά τοῦ σχολείου καὶ παιδιά τοῦ δρόμου ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ὅπου ἠσχολοῦντο νὰ ἀνυψώνουν χαρτίνους ἀετοὺς ἄνω τῆς Δεξαμενῆς καὶ ἀνὰ τὰ κλίτη τοῦ Λυκαβητοῦ, κ' ἔσπευσε νὰ τὰ μιμηθῇ, ὅπως εἰς ὅλα ἄλλως ἐμιμεῖτο τοὺς ἀγνιόπαιδας τοὺς ἄρρενας. Ἐπωφεληθεῖσα τὴν ἀπουσίαν τῆς μητρὸς της, αὐτοσχεδίασε μὲ τὴν μικρὰν κεφαλὴν της ἀετὸν ἀπὸ κόκκινον χαρτί, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀγοράσει λάθρα τὴν προτεραίαν, ἔκλεψε πέντε ἢ ἕξ ὀργυιάς νῆμα ἀπὸ τὸ συρτάρι τοῦ κοιτῶνος τῆς μητρὸς της, καὶ ἔτρεχε παραφόρως ἐντὸς τῆς αὐλῆς, ἀνὰ τὴν σκάλαν, τὸν κῆπον καὶ τὸν ὀρνιθῶνα, κ' ἐπροσπάθει καὶ ἰδρῶνε διὰ νὰ ὑψώσῃ τὸν ἀετὸν της, ὅστις ἐσύρετο οἰκτρῶς ἀνὰ τὰς πλάκας τοῦ λιθοστρώτου, κ' ἐκουρελιάζετο ἐπάνω εἰς τὰς γάστρας, τοὺς στύλους τῆς κληματαριᾶς καὶ τὰ κάγκελα. Τοιαῦτα ἤξευρε νὰ κατορθῶνῃ ἡ Μαρία.

*

**

Τὴν πρωίαν, ὅταν ἐξυπνοῦσα, σχεδὸν καθημερινῶς ἤκουα τὴν οἰκοδέσποιαν νὰ νουθετῇ καὶ ἐπιπλήττῃ τὴν Μαρίαν. Τὴν ἐτιμῶρει αὐστηρῶς, τὴν ἔδερνε, τὴν ἄφηγε νηστικὴν ἐπὶ ὥρας. Τὴν ἐκλείδωνε, τὴν ἐφοβέριζε νὰ τὴν διώξῃ πίσω εἰς τὸ χωρίον. Ὅλα εἰς μάτην. Εἰς τὰ ὦτα τῆς Μαρίας δὲν ἔμβαιναν αὐτά. «Διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ κοσμηθῆναι», εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής.

Καθὼς ἐκλείδωνα τὴν θύραν τοῦ δωματίου μου διὰ νὰ ἐξέλθω μίαν πρωίαν,

ὅποτε ἡ μικρὴ ἐφέρετο μὲ διαβολικὸν πείσμα, καὶ ἦτον ὅλη ἀταξία καὶ ἀσχημοσύνη, ἤκουσα τὴν κυρίαν ποὺ τῆς ἔλεγε:

— Δὲν ντρέπεσαι τοῦλάχιστον τὸν κύρ Ἀλέξανδρον;

— Δὲν ντρέπομαι, ἀπήντησεν ἀπλῶς καὶ καθαρῶς ἡ Μαρία.

Ἵφειλα μᾶλλον νὰ σιωπήσω, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐκρατήθην, καὶ στραφεῖς πρὸς τὴν σπιτονοικοκυρὰν τῆς εἶπα:

— Μπράβο, ἔχει δίκιο Μαρία. Τί θέλεις καὶ μ' ἀνακατώνεις ἐμέ, κυρά μου; Ἄφοῦ δὲν ντρέπεται σένα, ποὺ τὴν τρέφεις καὶ τὴν ἐνδύνεις καὶ τὴν εὐεργετεῖς, πῶς θὰ ντραπῇ ἐμένα, ποὺ δὲν τῆς ἔκαμα ποτὲ τίποτε;

*

**

Τέλος, μίαν Κυριακὴν πρωί, καθὼς ἐπέστρεφον αἱ δύο γυναῖκες ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, συνοδευόμεναι καὶ ἀπὸ τὴν μικρὴν Μαρίαν, ἣτις εἶχε φορέσει τὰ καλοκαιρινὰ τῆς τὰ καινούργια, καὶ ἦτο ὅλη καμάρι καὶ στολισμῶς, καθ' ὁδὸν εἶχον ψωνίσει βοδινὸν κρέας, διὰ νὰ κάμουν σούπαν. Τὸ χαρτοῦτσο μὲ τὸ κρέας ἐκράτει ἡ μικρά, πέραν ἀπὸ τὸ τρανταφυλλὶ φορεμά τῆς. Ὅταν ἤνοιξεν ἡ κυρία τὸ μαγειρεῖον, κ' ἔλαβε τὸ κρέας διὰ νὰ τὸ παρασκευάσῃ, ἔξαφνα βλέπει ὅτι ἔλειπεν ἓνα κομμάτι λίπος, τὸ ὁποῖον ὁ χασάπης, περιποιοτικῶς, εἶχε προσθέσει εἰς τὸ σαρκῶδες ψαχνὸν μετὰ τὸ ζύγισμα.

— Μαρία, τί τὸ ἔκαμες τὸ ἄλειμμα;

— Ποιὸ ἄλειμμα;

— Τὸ πάχος, ποὺ εἶχε βάλει ὁ χασάπης μὲς στὸ χαρτί.

— Δὲν τὸ εἶδα, μητέρα.

— Πῶς δὲν τὸ εἶδες; Μὴν ἦσουν στραβή;

— Θὰ ἔπεσε στὸν δρομῶ, μητέρα.

— Πῶς θὰ ἔπεφτε; Ἄνοιξες τὸ χαρτί;

— Δὲν εἶχε πάχος, μητέρα.

— Ὅταν ἔμεινες παραπίσω ἐκεῖ στὴ γωνιά, στὸ τρισέκι*, καὶ σ' ἐφώναζα νὰ ῥθης γλήγορα, τί ἔκανες;

— Τίποτα, μητέρα.

— Πῶς τίποτα; Μὴν τὸ ἔφαγες;

— Δὲν ἔβαλε πάχος ὁ χασάπης, μητέρα.

— Πῶς δὲν ἔβαλε πάχος; Θὰ μὲ γελάσης μὲς στὰ μάτια, μωρή;

— Μὰ δὲν ἔβαλε πάχος, μητέρα μου.

— Ἄχ, στρίγλα! τὸ ἔφαγες.

Ἐπὶ πολὺ ἤρνεϊτο ἀκόμη ἡ μικρὴ, καὶ ἡ μάνα της ἰσχυρίζετο. Εἰς ἐμὲ ἐφάνη ἄπορον, πῶς τόσον εὐκόλα ἐπέιθετο ἡ γυνή, ὅτι ἡ παιδίσκη εἶχε φάγει τὸ βοδινὸν πάχος. Εἶχεν ἄρα προηγουμένα; Ἄλλως δὲν εἶχα ἀκούσει ποτὲ ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα ἀνήλικα πλάσματα, δυνάμενοι νὰ τρώγουν ὠμὸν λίπος. Ὅταν διηγήθην τὸ περιστατικὸν εἰς τὸν εὐφυῆ φίλον μου Μ., οὗτος μοῦ εἶπε:

— Κάτι ἤξευρεν ἡ σπιτονοικοκυρά σου. Θὰ τὸ τρώγη κ' ἡ ἰδία βέβαια.

Οὐχ ἦττον, ἀκόμη δὲν τὸ πιστεύω.

(1925)